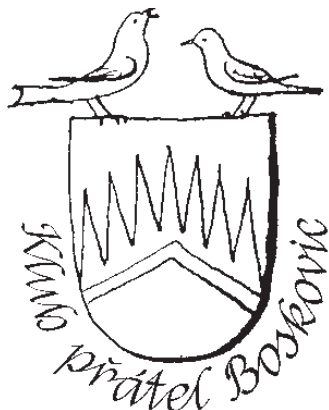

Vlastivědné listy Boskovicka

Číslo 3
září 2011
ročník 19 (24)

Zprávy z Klubu přátel

Pocta A. Bergerovi

Výbor klubu se v posledním období intenzivně zabýval přípravou vzpomínkové oslavy na Augustina Bergera, významného rodáka Boskovic. Vzpomínku na něj jsme uveřejnili v minulém čísle VLB.

Celé toto období probíhala čilá e-mailová korespondence mezi námi a národním divadlem v Praze. Dnes můžeme konstatovat, že až na malé drobnosti máme vše připraveno. Pamětní deska je odlita a je v Boskovících, pozvánky natištěny a připraveny k rozeslání hostům i našim příznivcům.

Máme potvrzenou i účast delegace Národního divadla na této oslavě. Zúčastní se ředitel ND, vedení baletu i další hosté. Svoji účast přislíbila i první sólistka baletu ND Tereza Podařilová, která vystoupí na závěr přednášky historicky baletu, profesorky Boženy Brodské.

Předpokládáme, že vlastní odhalení pamětní desky na rodném domě proběhne kolem 16. hodiny. Věříme, že se této akce, kterou spolupřipravuje KZMB a kterou svou spoluúčastí zaštiťuje nejen město Boskovice, ale hlavně vedení Národního divadla v Praze, zúčastní ve hvorním počtu.

Mimo tuto akci v Boskovících uspořádá ND Praha seminář Pocta Augustinu Bergerovi. Tento se bude konat 7. října 2011 ve 14.00 hodin v historické budově ND. Povede jej také prof. Božena Brodská. K účasti na něm zveme zejména pražské členy KPB a Boskováky zjižící v Praze.

Dny kulturního dědictví

Ve dnech 17. a 18. září proběhnou i v našem městě Dny evropského dědictví. Po oba dva dny budou otevřeny kulturní památky, a to i některé, které běžně ote-

Vzpomínka na pouť v roce 1945 Jiří Bušina

Prohlížel jsem si staré fotografie, které jsem našel v pozůstalosti mé matky. Mezi jiným jsem narazil na snímky s různými skupinami mládežníků a děvčat v národních krojích z různých oblastí Čech ale hlavně Moravy. A pak záběry z velkého krojovaného průvodu.

Nedalo mi moc přemýšlení, abych si uvědomil, z jakého důvodu ta vyšňořená děvčata i chlápci byli. Psal se rok 1945. Bylo krátce po skončení druhé světové války. Lidé měli velikou radost ze znovu nabyté svobody. Z této euforie vznikl nápad, uspořádat na den sv. Jakuba, kdy je v Boskovících pouť, něco většího a slavnostnějšího. Již si to po těch letech tak dobře nepamatuji, ale organizace se chopili členové Sokola a sportovci z fotbalového klubu A. C. Velen, kteří dali k dispozici fotbalové hřiště.

Nejdůležitější bylo získat dostatečný počet děvčat a chlapců, kteří by začali nacvičovat českou i moravskou besedu.

Dnes se již těžko vzpomíná, kdo byl hlavním organizátorem. Nejspíše to byl pan Břetislav Buchal, taneční mistr. Ten vládl společně s některými členkami nácviku tanců. Tancovalo se v kolonách po 8 tanečnicích – 4 dívky a 4 chlápci. Tanečnicků se nakonec sešlo tolik, že fotbalové hřiště bylo prakticky zaplněno.

Někteří organizátoři se starali o výzdobu stadionu, další o organizování slavnostního průvodu, jehož trasa vedla od nádraží na stadion v Červené zahradě. Skupina sokolů v čele s panem Otoupačem chystala na cvičišti u sokolovny cirkus. Největší zájem budil na zebnu namalovaný Vindy, Otoupalův kozel, pak také lanovka ze střechy přístavby sokolovny do prostoru cvičiště i další atrakce.

Kroje se sháněly z půjčoven na

Moravě i v Čechách, nepamětno se ani na vesnické soubory lidových tanců, zejména na Moravě, které nám kroje zapůjčily.

Také občané se nenechali zahanbit. Udělali ve městě pořádek a své domy krásně vyzdobili. Ze všech domů také v posledních dnech vonělo cukroví a pečící se maso.

Prostě město se semklo, aby uskutečnilo vše, co se v řídicím centru dohodlo. My jsme měli s kamarády vytvořeny 2 taneční kolony. Mimo nácviku tanců jsme my kluci chystali pro děvčata pře-

kvapení. V prvé řadě to byla perníková srdce. Zdobil si je každý sám pro svou tanečnici. Nebyla sice tak krásná a barevná jaká se prodávají dnes, ale byla. Také jsme vypůjčili žebříňák a 2 koně do průvodu. Žebříňák jsme nazdobili brízkami s pentlemi a ráno objížděli naše tanečnice a dělali jim budiček. Odpoledne nám však vůz zabavili, aby na něm mohli vézt děti z mateřské školy. Po městě také od rána vyhrávala budiček Městská dechová kapela řízená kapelníkem Antonínem Traplem. Prostě paráda, na kterou se nezapomíná.

Klub přátel Boskovic, o. s., NÁRODNÍ DIVADLO PRAHA, Město Boskovice a KZMB Boskovice

Vás zvou na vzpomínkovou akci

Pocta Augustinu Bergerovi

zakladateli baletu Národního divadla v Praze, baletnímu mistru a choreografovi Metropolitní opery v New Yorku, Budapešti, Drážďanech a dalších světových scénách.

Akce se uskuteční **ve čtvrtek 29. září 2011** v kinosále KZM Boskovice na ul. Kpt. Jaroše **od 14.30 hodin**

Program:

přednáška prof. Boženy Brodské o životě a díle Augustina Bergera
první sólistka baletu ND Tereza Podařilová zatančí slavnou choreografii *Umírající labuť* (hudba: Camille Saint-Saëns, choreografie: Michail Fokin)
zahájení výstavy dokumentů a dobových fotografií ze života Augustina Bergera v předsáli kina Panorama.

Po skončení bude na Masarykově náměstí na domě č. 4/6 **slavnostně odhalena pamětní deska** za účasti představitelů města Boskovice a delegace Národního divadla v Praze.

Zuzana Kateřina Liborie ze Zástřízl a její zbožné fundace

Zuzana Kateřina Liborie ze Zástřízl po sobě zanechala výraznou památku v podobě významných sakrálních staveb, k jejichž vzniku přispěla jako donátorka. V Boskovcích bohužel nezůstala její iniciativa zachována v hmotné podobě – klášter byl zrušen a kostel zbourán po sto letech existence, avšak v Jesenci a ve Křtinách, místy spjatými s úctou k sv. Liboriovii a k Panně Marii, jsou dodnes stavby, jejichž vznik umožnila bohatým obdarováním zábrdovického kláštera, výraznými dominantami a významnými památkami barokní architektury.

Zuzana Kateřina se narodila pravděpodobně v roce 1623 Adamovi Jirimu Praktickému ze Zástřízl a Anně Veronice Bítovské ze Slavíkovíc, pocházela z pěti dětí. Anna Veronika Bítovská se po smrti manžela znovu provdala r. 1629 za Kryštofa Karla ze Švábenic, majitele statku Jesenec, a z tohoto manželství se narodila jediná dcera. Ze všech dětí Anny Veroniky Bítovské (+24. 1. 1663) ji však přežila jediná dcera Zuzana Kateřina, která po matce zdědila jak Malenovice, tak i od Švábenických na ni přешlý statek Jesenec.

Zuzana Kateřina Praktická ze Zástřízl se poprvé vdala někdy před rokem 1648 za Jana Ferdinanda ze Švábenic, kolem r. 1650 odvoděla a podruhé se provdala r. 1655 za Jana Václava Bohuše Morkovského ze Zástřízl, pána na Boskovcích.

Jan Václav Bohuš ze Zástřízl a Zuzana Kateřina Liborie jako patroni boskovického farního kostela sv. Jakuba pokračovali v jeho stavebních úpravách, nejprve v r. 1670 nechali přebudovat severní postranní vstup do kostela v Loretánskou kapli, následně nechali zaklenout loď – do té doby zřejmě plochostropou. 13. června 1679 pak byl kostel znovu vysvěcen olomouckým světicím biskupem Janem Josefem Breunerm.

V následujících letech se odhodlali k dalekosáhlejšímu kroku – 4. 10. 1682 založili dominikánský klášter v Boskovcích. Založení potvrdil 2. 3. 1684 císař Leopold I. a 16. 4. 1685 (v pondělí svatého týdne) se začalo se stavbou budovy konventu, o rok později 17. 4. 1686 (středa v oktávě velikonočním) se stavbou kostela. Zakladatelé se však jeho dokončení nedočkali, Jan Václav Bohuš zemřel 25. 7. 1687, jeho manželka, znovu provdaná za Waltera Xavera z Dietrichštejna zemřela 8. 4. 1691. První mše se v dokončeném klášterním kostele slavila 7. 11. 1694, následujícího dne se byly v farního kostela sv. Jakuba ve slavnostním procesii přeneseny ostatky zakladatelů.

Vzorem pro stavbu klášterního kostela byl pravděpodobně dominikánský kostel sv. Michala v Brně. Kostel byl zasvě-

cen sv. Dominiku, dále zde byla kaple Početí P. Marie a kaple Božího Hrobu a vedlejší oltáře P. Marie Křtinské, Růžencový s vyobrazením Spasitele, sv. Petra mučedníka, sv. Jana Nepomuckého, sv. Kateřiny, sv. Vincence, sv. Blažeje, Jména Ježíš a sv. Kříže. Ke klášteru vedla lipová alej se sochami sv. Jana Nepomuckého, sv. Šebestiána a sv. Floriána, ze souboru se dochovala socha sv. Rocha a P. Marie s Ježíškem (tyto zřejmě pocházejí z průčelí chrámu). V průběhu 18. století bylo v klášteře 12-15 řeholníků, z toho dvě třetiny byli kněží; mimo jiné duchovní úkoly se měli starat o bratrstvo svatého růžence, které také založila Zuzana Kateřina Liborie, a každoročně s ním podniknout pouť do Křtin.

Historie kláštera však o málo překročila sto let, v rámci josefínských reforem byl klášter ke dni 9. září 1784 zrušen, zařízení bylo prodáno ve veřejné dražbě, budovy vydražila správa boskovického panství, která zde zřídila manufakturu a r. 1812 začala s demolicí kostela, budova konventu byla v l. 1819-1826 přestavěna na zámek.

V roce 1690 se Zuzana Kateřina Liborie, již po smrti svého manžela Jana Václava Bohuše ze Zástřízl a nově provdaná za Waltra Xavera hraběte z Dietrichštejna, rozhodla darovat svůj statek Jesenec zábrdovickému klášteru premonstrátů, jako fundaci ke kostelu Panny Marie ve Křtinách a ke kapli sv. Liboria v Jesenci, a za tento dar si vymínila, aby v Jesenci působili dva řádoví kněží, každý den zde sloužili mši, o sv. Liboriu se po mši modlili litanie, pečovali o bratrstvo sv. Liboria, každoročně před dnem sv. Liboria vypravili procesi ze Křtin do Jesence a následující den sloužili requiem za ni, Jana Václava Bohuše ze Zástřízl, Waltra Xavera z Dietrichštejna (samozřejmě až po jeho smrti) a za předchozí majitele Jesence, a aby zde udržovali v pořádku kaple sv. Liboria, sv. Růžence, svatých Šimona a Judy, sv. Vavřince a velký kříž pod Jesencem; ve Křtinách mělo být slouženo anniversarium za dárkyni, jejího zemřelého manžela i za manžela stávajícího a každý týden mše za výše zmíněné i jejich příbuzné; nadto mělo být vyplaceno 1000 zl. olomouckým minoritům – namísto almužny, kterou jim Zuzana Kateřina pravidelně odváděla, opět s podmínkou sloužit každý týden mši za dárkyni, její manžele, rodiče a příbuzné. (Zajímavé je, že v původní smlouvě, uzavřené 10. 4. 1690 s opatem kláštera Maximilianem Pfendlerem z Lossberku se ještě nezmiňuje o svém novomanželu Waltru Xaverovi z Dietrichštejna, ve smlouvě z 5. 6. 1690, kterou schválil císař Leopold I., je již zahrnut i on do vymíněných úmyslů

pobožností.) Její dar byl motivován „mnohými dobrodiními,... jichž se jí dostalo jak od zázračného obrazu nejsvětější rodičky Boží ve Křtinách, tak také od obzvláštního patrona svého svatého Liboria v Jesenci“.

Jesenec přešel do vlastnictví kláštera po smrti donátorky, jak bylo smlouveno, tedy hned následující rok. Ovšem opat Pfendler způsobil svou snahou o obnovu premonstrátských kanonií v Uhrách, dobytých přednedávnm zpět na Turcích, zábrdovickému klášteru značné hospodářské potíže; byl sice donucen odstoupit z funkce, byl mu však na dožití postoupen statek Jesenec, a tak mohl být tento majetek využit pro potřeby kláštera až po jeho smrti r. 1702. V následujících letech, poté co se novému opatu Engelbetu Hájkovi podařil hospodářskou situaci kláštera zkonsolidovat, se mohl pustit i do stavební činnosti. V letech 1709-1711 nechal v Jesenci postavit rezidenci a kostel zasvěcený sv. Liboriovii. Za autora projektu byl považován Jan Blažej Santini, ovšem pravděpodobnější je autorství některého

Petr Vítámvás

z olomouckých stavitelů z okruhu G. P. Tencally, který pro kanonii pracoval již dříve. O živé poutní tradici ke sv. Liboriovii v Jesenci svědčí slavnostní kázání Bohumíra Hynka Bílovského, významného barokního kazatele (který na začátku 18. století působil jako farář v Letovicích), vydaná r. 1713 v Olomouci.

Ke stavbě kostela ve Křtinách došlo v letech 1718-1750 za opatů Huga Bartlicia a Kryštofa Jiřího Matusky, zde je již autorství projektu Jana Blažeje Santiniho odůvodněné, stavbu realizoval brněnský stavitel František Bendikt Klíčnik (Santini se dokončení stavby nedožil, zemřel r. 1728; stavba nebyla realizována v plném rozsahu). Také na vnitřní výzdobě se podíleli nejvýznamnější umělci té doby, zejm. Jan Jiří Etgens, autor bohaté výmalby klenby a empory. Dne 1. 5. 1750 byla do kostela olavnostně přenesena socha Panny Marie. Velkorysý dar Zuzany Kateřiny Liborie ze Zástřízl tak umožnil vznik významné a úchvatné církevní stavby.

Založení dominikánského kláštera v Boskovcích, obraz z konce 17. století (pravděpodobně 1685-1687), autor neznámý. Jan Václav Bohuš ze Zástřízl (+ 26. 7. 1687) a Zuzana Kateřina Liborie (+ 8. 4. 1691) založili 4. 10. 1682 dominikánský klášter v Boskovcích. V popředí vlevo předkládá řeholník zakladatěm plány kláštera, vpravo boskovický hrabě a pod ním stavba budovy konventu a kostela, v centru vzorový klášter (?) snad ve Štýrském Hradci, nahoře uprostřed zakladatel řádu sv. Dominik se svým atributem – psem s planoucí pochodní, andělek mu v toulci přináší šipy s hroty ze zástřízlovských lilí.

Josef Janků - Arboretum Šmelcovna Boskovice (sponzor Vlastivědných listů)

Šmelcovna 3, 680 01 Boskovice, tel./fax 516 453 071, e-mail: arboretum@smelcovna.cz, www.smelcovna.cz

Arboretum Šmelcovna zve návštěvníky a kupující
DO NOVÉ PRODEJNY zahrádkářských a zahradnických potřeb v areálu arboreta.

Provozní doba:	Arboretum	Po-Ne	9.00 - 17.00
	Prodejní centrum	Po-Ne	9.30 - 16.30

Vlastivědné listy Boskovicka, vydává Klub přátel Boskovic, o.s., společně s Vlastivědným kroužkem KZM Boskovice. Redakční rada: Mgr. Eva Šmátková, Mgr. Ilja Melkus, Redakce: Jiří Bušina, Plačkova 23, 680 01 Boskovice, e-mail: kpboskovic@post.cz nebo jiri.busina@seznam.cz, kam zasílejte příspěvky, dotazy a připomínky. Vychází 4x ročně jako příloha regionálních novin Boskovicko. Uzávěrka příštího čísla je 15. listopadu 2011.